

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA BESEDILA

**DRŽAVNO SELEKCIJSKO TEKMOVANJE S PODROČJA SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2025/2026**

1. in 2. letnik – gimnazijski programi
1. in 2. letnik – srednji strokovni programi

**Andrej Rozman Roza, ilustrator Damijan Stepančič: *Živalska kmetija*
George Orwell: *Živalska farma***

Kriterij
A Razumevanje – do 20 točk
Predstavitev sporočila pesmi – do 4 točke
Pojasnilo povezave pesmi in ideje romana – do 6 točk
Pojasnilo povezave pesmi in romana z naslovom razlagalnega besedila – do 6 točk
Utemeljitev mnenja z vsebino izbranega besedila – do 4 točke
B Uporaba književnega znanja – do 10 točk
Poznavanje vrst književnega besedila – do 6 točk
Poznavanje in ustrezna raba pojma sporočilo/ideja – 1 točka
Ustrezna raba še drugih literarnovednih pojmov – do 3 točke
C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 točk
Povezava naslova razlagalnega besedila s sodobnim svetom – do 2 točki
Presoja podobnosti s sodobnostjo – do 5 točk
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 3 točke
Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 točk
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 točke
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 točke
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 točke

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA BESEDILA

- 1. in 2. letnik – gimnazijski programi
- 1. in 2. letnik – srednji strokovni programi

Andrej Rozman Roza, ilustrator Damijan Stepančič: *Živalska kmetija*
George Orwell: *Živalska farma*

A RAZUMEVANJE – do 20 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **predstavi sporočilo pesmi – do 4 točke;**

Za ustrezno in celovito sporočilo prejme do 4 točke; za pomanjkljiv ali deloma točen zapis se odšteje ustrezno število točk.

Npr.:

Pesem pokaže, da z neučakanim popravljanjem krivic lahko povzročimo še več krivic. Človek poskuša pomagati šibkim pticam, a ker posega vedno bolj grobo, sčasoma sam postane tisti, ki uničuje ravnovesje. Na koncu ugotovi, da je pozabil svoj prvotni namen – le pomagati.

- **pojasni povezavo med pesmijo in idejo romana – do 6 točk;**

Za jasno poimenovanje in poglobljeno pojasnilo povezave med pesmijo *Krmilnica* in idejo Orwellove *Živalske farme* prejme do 6 točk. Za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

Npr.:

Pesem Krmilnica je z idejo Orwellove Živalske farme povezana predvsem v tem, da obe besedili prikažeta, kako se prvotni plemeniti namen lahko izrodi v nasprotje, če ga vodi pretirana želja po nadzoru. Tako se v Orwellovi alegoriji boj za enakost spremeni v novo obliko tiranije, pesem pa prikaže, kako z nasilnim izganjanjem velikih ptic nehote ustvarimo še slabše razmere, saj nadvlado le prevzamejo druge ptice. V obeh primerih se pokaže, da nasilne rešitve ne odpravijo krivic, temveč jih poglobijo, hkrati pa človek – ali živali – pozabijo, kakšen je bil njihov prvotni, iskreni cilj.

- **pojasni povezavo pesmi in romana z naslovom razlagalnega besedila – do 6 točk;**

Pojasnilo vključuje navedbo povezave z naslovom razlagalnega besedila in jo razloži. Smiselno in poglobljeno vključuje tako pesem kot roman (utemeljuje vsako delo posebej). Za tak zapis prejme do 6 točk. Za manj poglobljeno ali manj jasno razlago se odšteje ustrezno število točk.

Npr.:

Misel, da se resnična napaka skriva v človekovi notranjosti, lahko povežemo tako s pesmijo Krmilnica kot z Orwellovim romanom. Resnična napaka se v Krmilnici nanaša na človekovo željo po nadzoru, v Orwellovem delu pa na vdajanje opojnosti družbene moči. V pesmi človek s pretiranim poseganjem povzroči še več nasilja, v romanu pa se prašiči, ki naj bi prinesli pravičnost, izrodijo v tirane. Obe besedili tako opozarjata, da prav človekove slabosti ustvarijo nove krivice.

- **utemelji mnenje z vsebino izbranega besedila – do 4 točke.**

Za utemeljitev, ki z vsebino izbranega besedila, pesmi ali romana, dokazuje razlago, katera vrsta besedila je za izražanje družbene kritike primernejša, prejme do 4 točke. Za pomanjkljivo ali manj prepričljivo utemeljitev (se odšteje ustrezno število točk).

Npr.:

Menim, da je za izražanje družbene kritike primernejši roman. To se v Živalski farmi lepo vidi, saj Orwell z zgodbo pokaže, kako se oblast lahko izrodi in kako hitro idealni načrti propadejo. Prav ob spremljanju dogodkov od upora do nove tiranije se nazorno pokažeta stopnjevanje nasilja in zloraba moči. Jasno tudi vidimo, kako se liki postopoma spreminjajo in kako nastajajo krivice.

B UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **pozna vrste književnih besedil in njihove značilnosti – do 6 točk;**

Za smiselno rabo pojma, ki lahko označuje literarno zvrst (npr. epika), vrsto (npr. roman) ali žanr (npr. alegorični roman) in ki odraža tudi razumevanje značilnosti oz. posamezne elemente izbrane vrste književnega besedila, prejme do 6 točk. Za splošne, manj poglobljene oz. poenostavljene razlage se odšteje ustrezno število točk.

Npr.:

Menim, da je za izražanje družbene kritike primernejša vrsta roman, saj avtorju omogoča, da natančno opiše družbene okoliščine, dogajanje pa postavi v konkreten prostor in čas. Prav tako roman potrebuje zgodbo, kar pomeni, da avtor z nizanjem dogodkov, v katerih nastopajo literarni liki, prikaže neko nepravilno ali nezaželeno ravnanje, s katerim spodbuja bralca h kritičnemu razmisleku o njem.

- **pozna in ustrezno rabi pojem sporočilo oz. ideja – 1 točka;**
- **v razlagalnem besedilu uporablja še druge literarnovedne pojme – do 3 točke.**

Za ustrezno, dosledno in natančno rabo literarnovednih pojmov prejme do 3 točke; za neustrezno, nedosledno in manj natančno rabo teh izrazov in pojmov se odšteje ustrezno število točk.

Npr.:

literarni/književni/dogajalni čas in prostor, književna/literarna oseba, dogajanje/tema, pripovedovalec/lirski subjekt, pesem, roman, alegorija ipd.

C PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **poveže naslov razlagalnega besedila s sodobnim svetom – do 2 točki;**

Za ustrezno povezavo naslova razlagalnega besedila s sodobnim svetom prejme do 2 točki, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

Npr.:

Naslov »V nas samih mora biti neka napaka.« kaže, da za težave sodobnega sveta niso krivi le družbeni sistemi ali oblast, temveč ljudje. Človek namreč pogosto sam prispeva k spremembam in stanju družbe, saj zaradi lastnih interesov, udobja ali strahu pristaja na ravnanja, ki dolgoročno poglobljajo družbene probleme. V sodobnem svetu se to kaže v brezbriznosti do dogajanja okoli sebe ter v pripravljenosti, da se posameznik prilagodi, namesto da bi prevzel odgovornost. Na družbenih omrežjih na primer pogosto spremljamo širjenje neresničnih informacij – mnogi jih delijo naprej, ne da bi preverili verodostojnost, kar lahko vodi v napačne odločitve in konflikte. Naslov zato izraža dvom o človekovi vlogi in njegovem prispevku k razmeram, v katerih živi.

- **presodi, ali je sodobnost bolj podobna Orwellovi ali Ihanovi domišljijiški stvarnosti – do 5 točk;**

Za presojo in utemeljitev podobnosti med sodobnostjo in Orwellovo oz. Ihanovo domišljijiško stvarnostjo, ki je natančna, smiselna in zaokrožena, prejme do 5 točk. Za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

Npr.:

Menim, da lahko v sodobnem svetu prepoznamo nekatere vzporednice z Orwellovo domišljijiško stvarnostjo, predvsem v nadzoru, tekmovalnosti in vplivu moči na posameznike. Kljub temu pa mislim, da je današnja družba v večji meri bližja svetu, kot ga opisuje Ihan, saj omejitve in razmerja moči pogosto ne nastanejo zaradi prisile, temveč zaradi ravnanja ljudi. Posamezniki zaradi lastnih interesov, udobja, varnosti in/ali želje po vplivu prispevajo k ohranjanju neenakosti in omejitev, kar pogosto škodi šibkejšim. Podobno kot v pesmi o krmilnici, kjer prvotni namen – hraniti ptice – izkrivlja človeški odziv, se tudi v sodobnem svetu dogaja, da močnejši izkoriščajo položaj ali vpliv, šibkejši pa pogosto ostajajo izključeni. Primer tega lahko opazimo na družbenih omrežjih, kjer vplivne osebe ali t. i. influencerji/vplivneži pogosto nadzorujejo, kaj postane priljubljeno, male ali manj prepoznavne ustvarjalce pa ignorirajo ali marginalizirajo. Sodobnost, ki temelji na človeški naravi in posameznikovih napakah, je bližja Ihanovi domišljijiški stvarnosti kot Orwellovi.

- **piše izvirno in ustvarjalno – do 3 točke.**

Svojo izvirnost in ustvarjalnost pokaže z nepričakovanim, zanimivim in s prepričljivim pristopom, ki se razlikuje od večine ostalih razlagalnih besedil.

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka **za ustrezno zgradbo** svojega razlagalnega besedila dobi največ **3 točke**:

3 točke	–	za logično členjeno in koherentno besedilo
2 točki	–	za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno
1 točka	–	za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo
0 točk	–	besedilo ni členjeno, ni koherentno

Tekmovalec/tekmovalka **za jezikovno in pravopisno pravilnost** svojega razlagalnega besedila dobi največ **4 točke**:

- 4 točke** – za slovnično in pravopisno pravilno besedilo z le z manjšimi napakami
- 3 točke** – za večinoma slovnično in pravopisno pravilno besedilo, ponekod so manjše napake, ki se ne ponavljajo
- 2 točki** – za slovnično in pravopisno delno pravilno besedilo, ki vsebuje več raznovrstnih napak, vendar se te ne ponavljajo
- 1 točka** – za besedilo z več raznovrstnimi slovničnimi in pravopisnimi napakami, ki se ponavljajo
- 0 točk** – za besedilo s pogostimi in z raznovrstnimi slovničnimi ter s pravopisnimi napakami

Tekmovalec/tekmovalka **za slogovno ustreznost** svojega razlagalnega besedila dobi največ **3 točke**:

- 3 točke** – za slogovno ustrezno besedilo z bogatim besediščem in le z manjšimi napakami
- 2 točki** – za večinoma slogovno ustrezno besedilo z manjšimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 točka** – za slogovno zelo šibko besedilo z veliko raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo
- 0 točk** – za slogovno slabo besedilo, ki vsebuje veliko napak

Članicam in članom državnih komisij želimo veliko zadovoljstva pri vrednotenju.